Studia Bot. Hung. X. 1975.

Adatok Magyarország ritka kalaposgombáinak és pöfetegféléinek ismeretéhez VI.

BABOSNÉ GRESKOVITS Margit
Természettudományi Múzeum Növénytára, Budapest

ABSTRACT: (Data to the knowledge of the rare fungi from Hungary. VI.) - On the basis of observations of an extensive material, the author demonstrates the occurrence of Bolbitius tener BERK. The occurrence in Hungary of the rare species Crepidotus crocophyllus, Tricholoma goniospermum, Rhodocybe truncata var. mauretanica and Pluteus luteovirens are also given. The variability of Calocybe constricta fruitbodies is reported.

Bolbitius tener BERK.

COOKE (1883) és REA (1922) két egymáshoz - habitusra és bizonyos mikroszkópikus sajátosságokban (spóra, kalapbőr szerkezete, stb.) is - nagyon hasonló fajt publikáltak. Az egyik a Bolbitius tener BERK., a másik pedig az Agaricus (Galera) lateritius FR. WAKEFIELD - DENNIS (1950) véleménye szerint a B. tener azonos a Galera lateritia-val. Megjegyzik azonban azt, hogy e gombát törékenysége és vizes texturája miatt néhány szerző a Bolbitius genuszba helyezte. Ezt követően DENNIS - ORTON - HORA (1960) megállapították, hogy a faj érvényes neve Conocybe lactea (LANGE) MÉTROD, s így található IMAZEKI - HONGO (1962), MICHAEL- HENNIG (1967), MOSER (1967), stb. munkáiban is.

A két faj összevonására KÜHNER (1935) Galera monográfiájának egyes megjegyzései adhatnak magyarázatot. Ezek a következők: "A Conocybe lateritia a termőtestek gyenge tartóssága miatt közeledik a Bolbitius-okhoz. Másnapra, vagy zárt fiolában nem marad más, mint a tönk, mert a kalap puha, alaktalan masszává redukálódik. J. BOURSIER is megerősíti a mi megfigyeléseinket ebből a szempontból." "J. SCHAEFFER írja, hogy a kalap bőre gyakran olajos fényű, a lemezek múlékonyak, gyakran összetapadnak, s hosszú ideig kérdéses volt, hogy a G. lateritia egy Galera vagy egy Bolbitius."

E kérdés bírálatát lehetővé tette a különböző fejlődési stádiumokban begyűjtött, elfolyósodó budapesti anyagok összehasonlítása két biztosan Conocybe lactea-nak tartható herbáriumi anyaggal:

SYDOW, Mycotheca germanica 2453. Galera lateritia FR. - Brandenburg: auf einer Rasenfläche in Potsdam. 6. 1931. leg.: JUL. SCHÄFFER

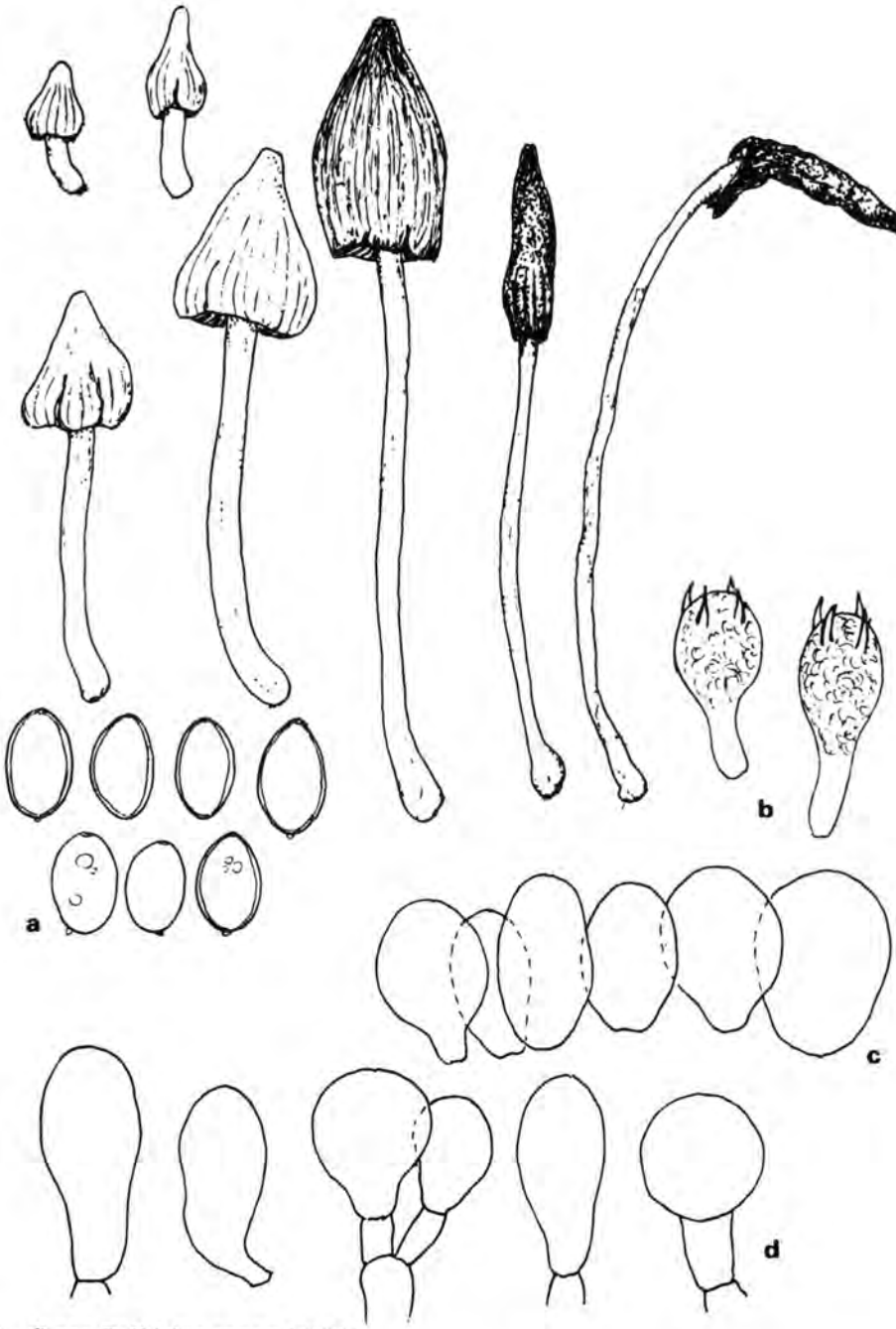
Fungi neerlandici No. 12905 Conocybe lactea (LANGE) MÉTROD Leiden, Botanical Garden, in lawn. 13. VIII. 1959. leg. et det.: R.A. MAAS GEESTERANUS.

A vizsgált példányok külső megjelenésükben nagyon hasonlítanak egymáshoz, termőhelyük is azonos jellegű, spóráik alakja és mérete, bazidiumaik formája, a kalapbőr szerkezete, stb. is megegyező. Miben térnek el egymástól? Miért látszik biztosnak a két faj létezése?

A valódi C. lactea-nak - a többi Conocybe fajhoz hasonlóan - higrofán, matt kalapja van, s igen jellegzetesek a fejes cisztidái. A gombák levegőn jól száradnak, lemezeik nem folyósodnak el, a herbáriumi példányok jó megtartásúak.

Ezzel szemben a B. tener BERK. kalapja ragadós, színe a spóratömeg érésével párhuzamosan a fehéres-krémszínűből gyorsan rozsdaszínűre-narancsbarnára változik, elfolyósodik. Kalapjának elfolyósodása a termőhelyen a termőtestkezdemények megjelenésétől számítva 20-24 órán belül következett be; a leszedett példányok autolizise még sokkal gyorsabb volt. Annak ellenére, hogy a gyűjtött anyagot hűtőszekrényben preparáltuk, az autolizis következtében még így is eltűntek, vizsgálhatatlanná váltak bizonyos mikroszkópikus tulajdonságok. Csak a friss, fiatal termőtesteken sikerült megfigyelni a kalapbőr szerkezetét és a cheilocisztidákat. Bár az elfolyósodás a Bolbitius nemzetség fajaira jellemző, gombánk egy tulajdonságban még azoktól is eltér: a fiatalon kúpos-csúcsos kalap növekedés közben csak kúpos-keskeny gyűszű alakú lesz, a gyors autolizis miatt kalapja nem tud kiterülni, hanem gyűrött, petyhüdt masszaként marad vissza. KÜHNER (1935) a saját és KAUFFMAN megfigyeléséről hasonló megjegyzést közöl: „A Bolbitius tener BERK. - amelynek cheilocisztidáit sajnos nem írták le - rendkívül hasonlít a C. lateritia-hoz a színe révén, de KAUFFMAN szerint a kalapja kisebb, és napsütés hatására a lemezek és a kalap összeesnek egy puha masszává, amely a petyhüdt tönk csúcsán marad."

A Conocybe lactea vagy Galera lateritia ábrázolások (COOKE 1881-1891, 460. tábla; RICKEN 1910-1915, 60. tábla, 11. ábra; WAKEFIELD - DENNIS 1950, 67. tábla, 4. ábra; IMAZEKI - HONGO 1962, 26. tábla, 141. ábra; MICHAEL - HENNIG 1967, 200. ábra; stb.) - bár alakra, színre nagyon hasonlítanak a B. tener-hez, mégis egyértelműen C. lactea-nak tarthatók. Több szerző ugyanis a kifejlett gombát átvágva, vagy kiterülő kalappal is bemutatja. A B. tener-t ebben a fejlődési stádiumban már nem lehetett volna így ábrázolni. Autolizált kalapu elgörbülő, petyhüdt tönkű gombát viszont egyik ábrán sem láthatunk. FRIES (1878) 127. tábla, 2. ábra jobb oldali gombájának a kalapja ugyan rozsdabarna szinű, de a példányok merevnek tűnnek. Ilyen kifejlődésben a B. tener már tönkremegy. COOKE (1881-1891) 691. tábláján levő "Bolbitius tener" ábrára nem hivatkozik az irodalom. A képen látható 13 példány között nincsen autolizáló termőtest, márpedig a valódi B. tener a festés ide-

1. ábra: Bolbitius tener BERK.
a) spórák; b) bazidiumok; c) cheilocisztidák; d) kutikula sejtek

je - néhány óra - alatt feltétlenül s nagyon jellegzetesen tönkrement volna. Ezért lehetséges, hogy ez is a C. lactea jól sikerült ábrája.

BRESADOLA (1931) sárgás kalapú "Bolbitius tener" gombáját (820. tábla) KONRAD - MAUBLANC (1948) B. fragilis-nek tartja.

A kalap mérete a különféle fejlődési stádiumokban a következő: a fiatal gombáké 0,6-2,0 x 0,5-1,4 cm; a kifejlett termőtesteknél 1,5-3,4 x 1,0-2,3 cm; s az elfolyósodó kalapú példányokon pedig már csak 1,0-2,5 x 0,4-0,7 cm. Alakja kúpos-csúcsos, kifejlett állapotban a közepén kis diszkusz látható; a széle szabálytalan, hullámos vonalú, kissé aláhajló; kiterülni nem tud, mert a spórák érésével párhuzamosan a kalap csúcsos, de egyébként alaktalan masszává válik (ezért csökken lényegesen a mérete). Fiatalon fehéres-krémszínű, majd okkerbarna, végül pedig élénk rozsdaszínű-rozsdabarna-narancsbarna lesz; bőre sugarasan bordás, ragadós, elfolyósodó. Lemezek: keskenyek, a kalap csúcsában a tönkhöz nőttek; krémszínűek. okkeresek, az élük fehér, később rozsdasárgák lesznek, elfolyósodnak; csak fiatal állapotban látszik, hogy többé-kevésbé villásan elágazóak. A tönk fiatalon zömök, 1,2-3,4 x x 0,2-0,4 cm, majd megnyúlik (7,0-11,5 x 0,2-0,4 cm), az öreg példányoké is hasonló hosszuságú, de a vastagsága csak 0,1-0,2 cm; egyenletesen vastag, de a bázisa többé-kevésbé kiszélesedő (0,1-0,3 cm-rel szélesebb, mint a tönk); színe fehér, később krémes-rozsdás árnyalatú; üvegszerű, de nem törékeny; az elöregedett gombáké petyhüdt, elgörbülő, egészen lehajló (1. ábra). Spórák rozsdasárgák, elliptikusak, csirázási pórussal ellátottak, 11--15,6 x 7,8-9,3 µm méretűek (1/a). A bazidiumok széles bunkó alakúak, 4-spórásak, 20-38 x 9,3-12 µm nagyságuak (1/b). Cheilocisztidák elliptikusak, tömlő alakúak, gömbölydedek, 20-31 x 12-20 µm méretűek (1/c). A kutikula hymeniform sejtekből áll, a sejtek mérete 16-33 x 12-21 µm; felülnézetben többé-kevésbé kerekdedek (1/d).

Herbáriumi adatok:

Budapest: Városliget, parkban, füves helyen, 1972. VIII. 26. leg.: BOHUS G. - BABOS M.

Budapest: Moszkva-tér, parkírozott területen a fű között sok példány, 1974. VIII. 28-29. leg.: BOHUS G. - BABOS M.

Crepidotus crocophyllus (BERK.) SACC.

PILÁT (1948) Crepidotus monográfiája szerint e faj a Szovjetunióban (Kárpátok, Kaukázus) és az USA-ban fordult elő. SINGER - DIGILIO (1951-1952) Argentinából, majd 1970-ben LAZEBNIČEK Csehszlovákiából publikálták. 1974-ben Magyarországon is sikerült gyűjteni.

Az idézett munkákban, továbbá HESLER-SMITH (1965) monográfiájában is megtalálható e gomba ismertetése. LAZEBNIČEK (1970) cikkében a részletes leírást DERMEK igen jó akvarellje egészíti ki.

PILÁT (1948) véleménye szerint a Kárpátokban nem tartható ritkaságnak. Ennek ellenére csak kevés adat bizonyítja előfordulását, pedig jellegzetes tulajdonságai alapján jól felismerhető faj.

Kalapja 3-4-5 cm átmérőjű, félkör alakú, tönk nélküli, a tövénél kissé púpos; felülete bársonyos-nemezes, rozsdabarna-gesztenyebarna-narancsos szálak-pikkelykék borítják. A lemezek színe okkeres-világosbarna, de a kalap szélénél szép narancsszínűek. Húsa fehér, vékony. Spórája gömbölyded, 5,4-7 µm átmérőjű, finoman pontozott. Cheilocisztidák: szabálytalan bunkó alakúak vagy széles, rövid bunkók, méretük 23-39 x 7,8-12,4 µm.

Herbáriumi adat:

Fót: Gyermekváros, Pest megye, parkban, korhadt fán, 1974. VI. 9. leg.: SZŰCS I.

Calocybe constricta (FR.) KÜHN.

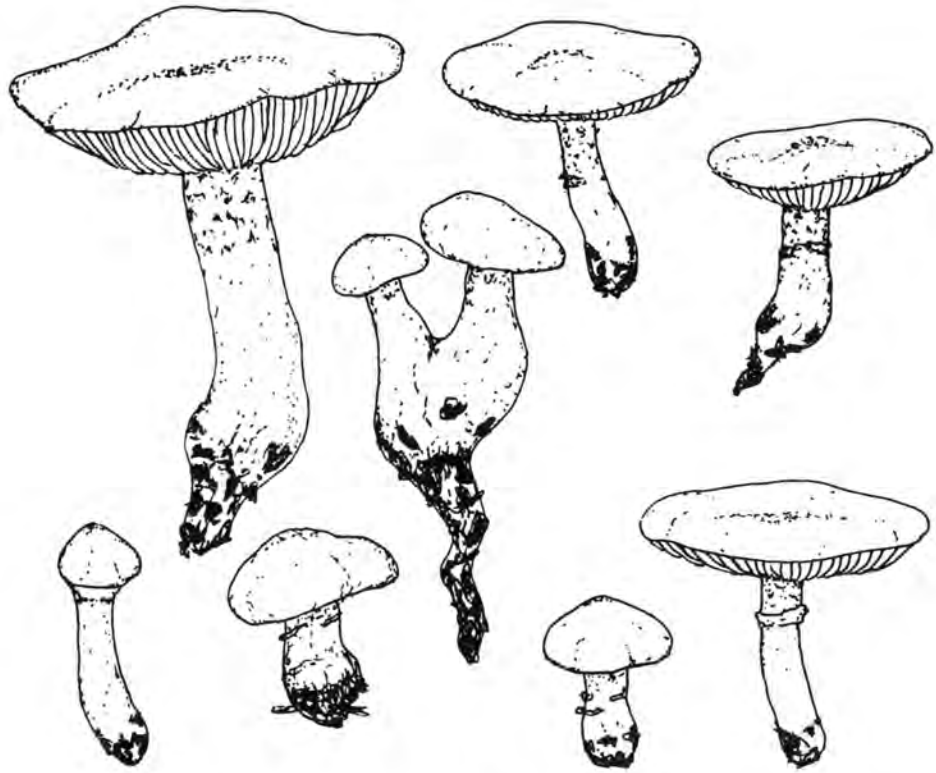
Európaszerte elég ritka (RICKEN 1910-1915; RAUTAVAARA 1947; KONRAD - MAUBLANC 1948; KÜHNER - ROMAGNESI 1953), s rendszertani helyét illetően sokat vitatott faj. DENNIS - ORTON - HORA (1960) felsorolása szerint a Tricholoma, Armillaria, Lepiota, Lyophyllum, Melanoleuca és Calocybe nemzetségekbe helyezték, majd ZEROVA (1974) a Tricholomella génuszba tette.

1968-ban PILÁT cikket közölt a Calocybe constricta és a hozzá nagyon hasonló C. leucocephala (FR.) SING. egyesíthetőségéről.

A két faj elválasztó bélyege az, hogy a C. constricta tönkje aránylag rövid, nem gyökerező és vélummaradványokkal - gallérkával, pelyhekkel - díszített, a C. leucocephala tönkje viszont gyökerező, s csaknem sima. PILÁT a Prágában gyűjtött változatos anyagnál megfigyelte, hogy a gomba fiatal, még galléros-pelyhes tönkű példányainak bázisáról könnyen leszakad és a talajban marad a gyökérszerű nyúlvány. Az idősebb termőtesteknél a tönk gyökerezése jobban észlelhető, viszont a vélummaradványok tűnnek el.

A Budai-hegységben gyűjtött anyagoknál (2. ábra) több alkalommal is jól lehetett tanulmányozni e kérdést. Az azonos helyen, egy időben gyűjtött példányok egy része rövid tönkű, galléros volt, más példányokon csak szemcsék-pelyhek látszottak a tönkön, s kifejezetten gyökerező, pelyhes vagy sima tönkűeket is találtak. Hideg időjárásban az irodalomban közölt méreteknél jóval kisebbek is megjelennek: 1971 decemberének elején egy pasaréti kertben három telepe fejlesztett termőtestet. A kis gombák -4 °C körüli hideget károsodás nélkül elviseltek, s a fagyok elmúlta után tovább növekedtek, de sok közülük csak 1,5-3 cm-es lett, kevés érte el a 3-6 cm-es kalapátmérőt. December 28-ig rendszeresen voltak gyűjthetők.

Kalap: 1,5-6 cm; domború-félgömb alakú, majd ellaposodó, a közepe lehet kissé púpos is; fiatalon a széle begöngyölt-aláhajló, később gyakran szabály-

2. ábra Calocybe constricta (FR.) KÜHN.

talan, hullámos szélű; színe fehér vagy kissé okkeres, a közepe felé barnás--piszkosokkeres árnyalatú is lehet. Felülete lupe alatt finoman hamvas, de ugyanakkor selymesen-porcelánosan fénylő; egy-egy példányon a széle felé néhány koncentrikus zóna is látszik; nedvesen a színe piszkosszürkés, átitatódott, a talaj vagy a fűszálak erősen rátapadnak; bőre félig lehúzható. Lemezek: tönkhöznőttek vagy a tönk előtt kissé felkanyarodók; sűrűnállók; fehérek-fehéresek, néha kissé piszkos-krémszínes árnyalatúak. Tönk: 1,2-5,0 x 0,4--1,0 cm méretű, változatos alakú: kissé gumós, egyenletesen vastag, lefelé kissé elkeskenyedő, kissé vagy feltűnően gyökerező, görbe vagy egyenes, hengeres vagy kissé lapos, egyenként növő vagy összenőtt. Fehér, selymesfényű, felül fehér pelyhekkel-korpákkal sűrűn borított vagy csaknem sima; gallérkája keskeny, elég múlékony, többnyire csak pelyhekből álló, szakadozott, lehet azonban hártyás, összefüggő, maradandóbb is. A tönk alját a talaj erősen borítja. Hús: a kalapban fiatalon aránylag vastag; fehér, a tönk aljában kissé okkeres-barnás; átitatódó; a tönkben szálas szerkezetű, s egyes példányok tönkje csövesedő. Lisztizű, lisztszagú, de a vágási felületen kissé uborkára emlékeztető szagú is lehet. Spórák: tojásdadok, szemcsések-bibircsesek, 7-8,5-

-(10) x 4,7-5,6-(7) µm méretűek. A bazidiumok 4-spórásak. Termőhelyének változatossága egyezik az irodalmi adatokkal.

Herbáriumi adatok:

Budai-hegység: Normafa-lejtő, lomberdőben, 1951. XI. 28., 1952. IX. 2. leg.: KORPONAI J.
Budai-hegység: Budakeszi környéke, lomberdőben, 1952. X. 6. leg.: CSEKE F.
Budai-hegység: Pasarét, kertben, 1971. XII. 5., 19., 28. leg.: BOHUS G.
Bükk-hegység: Samassa-völgy, lomberdő szélén, 1955. VII. 14. leg.: BOHUS G. - BABOS M.
Szil, Győr-Sopron megye, legelőn, de nem fű között, hanem kis, csupasz mélyedésekben tömegesen, 1974. X. 26. leg.: SZILI I.

Irodalmi adat:

MOESZ (1942): Budapest, leg.: BOHUS

LÁSZLÓVÁRI J. megfigyelése szerint Szigetváron (Baranya megye) ősszel a legelőn található.

Rhodocybe truncata (SCHFF. ex FR.) SING. var. mauretanica (MAIRE) SING.

MAIRE (1924) több változatát (Rhodopaxillus truncatus var. typicus, var. mauretanicus, var. subvermicularis) különítette el e változékony fajnak. Erre utaló megjegyzéseket találunk a francia szerzők munkáiban (KONRAD - MAUBLANC 1924-1933; KÜHNER - ROMAGNESI 1953), majd ROMAGNESI (1961) részletesen foglalkozik magával a fajjal és a var. mauretanicus-sal (236/a, b ábra).

Ellentét látszik azonban a ROMAGNESI (1961) és a MAIRE-féle (1924) mauretanicus (18. tábla, 9-12. ábra) között. MAIRE var. mauretanicus-ának a tönk alja csupasz, és a latin diagnózis szerint a var. subvermicularis tönkjének alján láthatók - a Clitocybe vermicularis-hoz hasonlóan - micéliumgyökérkék (18. tábla, 4-8. ábra). ROMAGNESI (1961) azonban megjegyzi, hogy a micéliumgyökérkék az egész csoportra jellemzőek lehetnek. Ezek szerint e feltűnő tulajdonság nem jó elválasztó bélyeg. Változatos méretű anyagunk alapján egy másik tulajdonságról is kiderült, hogy nem elég stabil. MAIRE (1924), ROMAGNESI (1961) és BON - CHEVASSUT (1973) a var. mauretanica-t a Rhodocybe truncata fajtól kisebb termetűnek, Collybia-Clitocybe habitusúnak írják (kalap átmérője 2,5-4-5 cm; tönk 2,5-3,5 x 0,5-0,6 cm). Saját megfigyeléseink viszont azt bizonyítják, hogy egy-egy telepből is fejlődnek kicsi, Collybia-szerű, s az eddig közölt méreteknél lényegesen nagyobb, vaskosabb, Tricholoma-jellegű példányok is (3. ábra). A herbáriumi példányok méretei: kalap átmérője 1,5-7 cm; tönk 3-7 x 0,3-1,5 cm. A tönkök bázisán erős mi-

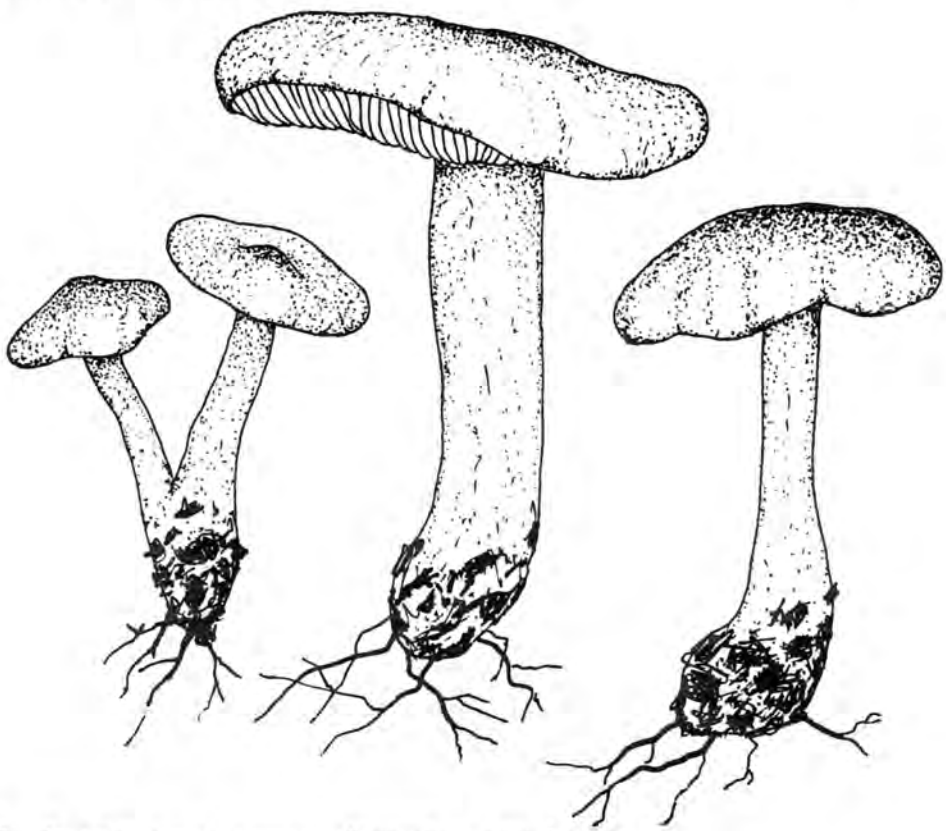
céliumrhizoidák láthatók. ROMAGNESI (1961) ábrája tökéletesen megfelel a magyar anyagnak.

SINGER (1962) alfajként közli MAIRE varietásait. A fentiek alapján azonban úgy tűnik, hogy az egyes taxonok biztos elhatárolása e polimorf fajnál nehézségbe ütközik.

Herbáriumi adat:

Szentendrei-sziget: Horány, Pest megye, akáccal kevert kocsányos tölgyes (Quercus robur, Robinia pseudacacia) vastag avarjában, 1974. XI. 3. leg.: BABOS M.

Néhány nappal korábban a Budai-hegységben (Kamaraerdő, vegyes lomberdő, 1974. X. 30. leg.: BABOS M. - BOHUS G.) is gyűjtöttük e változatot, de herbáriumi példány nincs belőle.

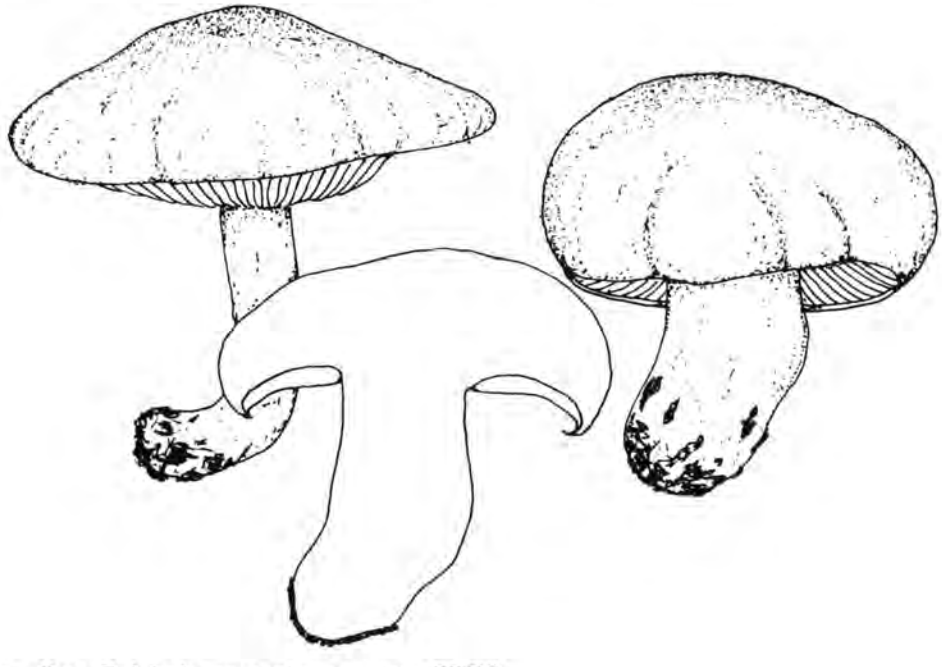

3. ábra Rhodocybe truncata (SCHFF. ex FR.) SING.
var. mauretanica (MAIRE) SING.

Tricholoma goniospermum BRES.

BRESADOLA (1928) Olaszországból leírt gombája Franciaországban nagyon ritka (KÜHNER - ROMAGNESI 1953), Angliából, Dániából, Finnországból nem közlik (DENNIS - ORTON - HORA 1960; LANGE 1935; RAUTAVAARA 1947). RICKEN (1910-1915) és NÜESCH (1923) Tirolból jelzik. Csehszlovákiában is ritka (PILÁT 1951), SILAGHI - LUPOI (1962) és ELIADE (1964-1965) pedig Romániából publikálták, mint nagyon ritka fajt. Ukrajnában is előfordul (ZEROVA 1974), sőt, a Szovjetunió távolkeleti területén is gyűjtötték (VASZIL'EVA 1973). Jó szines fotóját közli Olaszországból CETTI (1972).

Okkeres-okkerbarna, foltosan megbarnuló, fiatalon begöngyölt-szélű, vastag húsú kalapjáról és többnyire lilás-kékeslilás lemezeiről makroszkopikusan is jól felismerhető. A fiatal példányok lemezszíne azonban nem liláskékes, hanem krémszínű-piszkos krémszínű is lehet, jellegzetesen szögletes-kereszt alakú spórái azonban teljesen biztonságossá teszik határozását (4. ábra).

4. ábra Tricholoma goniospermum BRES.

Budapest környékén főleg májusban több helyen is terem, az ország más részéből azonban még nincs gyűjtési adatunk. Rendszerint a tavaszi ehető gombákat kereső gombaszedők találják.

Herbáriumi adatok:

Budai-hegység: 1957. V. 26. leg.: gombaszakértők.
Budai-hegység: Csillebérc környéke, 1965. V. 19. leg.: FERENCZ I. - ERDEI S.
Budai-hegység: Fenyőgyöngye, 1965. VI. 25. leg.: FERENCZ I.
Budai-hegység: 1972. V. 15. leg.:?
Budai-hegység: 1972. V. 21. leg.: KALOCSA A. - KALOCSA E.
Budai-hegység: Pesthidegkút, 1972. V. 22. leg.:?
Budai-hegység: 1972. VI. 11. leg.:?
Budai-hegység: 1974. V. 30. leg.:?

Pluteus luteovirens REA

REA mustársárga-zöldessárga kalapú Pluteus-a keveset szerepel az irodalomban. Angliai adatát ORTON (1960) erősítette meg, majd KUBIČKA (1969) számolt be két csehszlovákiai és egy magyarországi előfordulásáról. A Bükk-hegységben gyűjtötte (Őserdő, 1966. VII. 8. leg.: KUBIČKOVÁ L. - KUBIČKA J.) e ritka fajt. Részletes leírást jól kiegészíti KUNEŠ szines illusztrációja (72. tábla). A 12-25-(30) µm átmérőjű, kerekded sejtekből álló kutikula alapján jól elválasztható e gomba a gyakoribb, hazánkban is többször előforduló másik sárga kalapú fajtól, a P. leoninus-tól, melynek hymeniform sejtekből áll a kalapbőre. Mivel gombánk makroszkópikusan és mikroszkópikus tulajdonságaiban is megegyezik KUBIČKA (1969) anyagával, a leírása nem szükséges.

Herbáriumi adat:

Budai-hegység: Hűvösvölgy, korhadó fatönkön, 1965. IX. 23. leg.: BABOS M.

M. BABOS: Angaben zur Kenntnis der seltenen Hutpilz- und Bauchpilz-Arten Ungarns. VI.

Es ist gelungen ein reiches Material von Bolbitius tener BERK. in den auf Abb. 1. sichtbaren Stadien zu sammeln. Der Hut des jungen Pilzes ist weisslich-cremefarbig und klebrig. Im Laufe der Entwicklung nimmt er nur im Ausmass zu, kann sich aber nicht ausbreiten, weil die parallel zu der Sporenreifungsvorgang stattfindende Autolyse sehr rasch ist. Die kleinen Fruchtkörperanlagen haben sich während einer Nacht entwickelt und waren sie nicht gepflückt, sondern am Standort gelassen, so hat sich ihr Hut nach dem Ablauf von einigen Stunden in eine unförmige rostfarbig-orangebraune Masse reduziert, wobei auch der Stiel schlaff werdend. Vom Erscheinen der Pilze bis zu ihrem

Zugrundegehen vergingen 20-24 Stunden. Dieser Vorgang lief sogar noch schneller ab als die Autolyse der übrigen Bolbitius-Arten - beinahe mit der für einige Coprinus-Arten kennzeichnende Geschwindigkeit.

Die Form und Farbe dieses Pilzes ist der von Conocybe lactea (syn. Galera lateritia) auffallend ähnlich, zwar ist C. lactea ein Pilz mit einem matten und hygrophanen Hut, und mit kopfigen Zystiden. KÜHNER teilt (1935) in seiner Galera-Monographie seine eigene Beobachtungen und die von BOURSIER und SCHÄFFER mit, und äussert die Meinung, dass für C. lactea die schnelle Verflüssigung charakteristisch ist. Ebenfalls KÜHNER teilt die Bemerkung von KAUFFMAN mit, laut der Hut und die Lamellen von Bolbitius tener auf die Wirkung des Sonnenscheins in eine weiche Masse zusammenfallen, die an der Spitze des schlaffen Stiels aufrechterhalten bleibt.

Unser Material mit den Feststellungen, Abbildungen der im ungarischen Text aufgezählten Literatur, sowie mit dem Material von SYDOW, Mycotheca germanica, 2453. Galera lateritia leg. J. SCHÄFFER, und den MAAS-GEESTERANUS-Exsikkaten des Fungi neerlandici 12905 verglichen, kann trotz der auffallenden Ähnlichkeit und der ähnlichen mikroskopischen Eigenschaften festgestellt werden, dass Conocybe lactea nicht identisch mit Bolbitius tener ist.

Laut den Daten von PILÁT (1948) kommt die Art Crepidotus crocophyllus (BERK.) SACC. auf einigen Gebieten der Sowjetunion (Karpaten, Kaukasus) und in den Vereinten Staaten vor. SINGER - DIGILIO haben sie (1951-1952) aus Argentinien mitgeteilt, LAZEBNIČEK (1970) aus Tschechoslowakei. 1974 ist es gelungen die Art auch in Ungarn aufzufinden.

Die heimischen Exemplare von Calocybe constricta (FR.) KÜHN. (Abb. 2) bestätigen PILÁT's Beobachtungen (1968): der Stiel dieses Pilzes kann auch wurzelbringend sein, die Reste des Velums können dagegen verschwinden, und so stösst seine Trennung von C. leucocephala (FR.) SING. auf Schwierigkeiten.

Im Herbst 1974 haben wir gleichzeitig an zwei Stellen Rhodocybe truncata (SCHFF. ex FR.) SING. var. mauretanica (MAIRE) SING. gesammelt (Abb. 3). Die im unteren Teil des Stiels gut sichtbaren Myzelstränge sind laut der Diagnose von MAIRE (1924) für var. subvermicularis charakteristisch, zwar hat sie ROMAGNESI (1961) auch an var. mauretanicus wahrgenommen. Die Eigenschaften des ungarischen Materials sind mit denen auf Abb. 236/B von ROMAGNESI identisch, obwohl sie um etwas grösser als die in der Beschreibung angegebenen Ausmassen sind. Auf demselben Thallus wurden nicht nur Collybia-artige Exemplare, sondern auch solche mit dem Habitus von Tricholoma vorgefunden.

Die in Westeuropa sehr seltene Art Tricholoma goniospermum BRES. (Abb. 4) wurde östlich der Linie Italien-Tschechoslowakei aus mehreren Ländern mitgeteilt. Dieser Pilz wächst in den Laubwäldern der Umgebung von Budapest vor allem in Mai und wurde öfters von Ausflüglern, die Calocybe gambosa sammelten, aufgefunden.

Der seltene Pluteus luteovirens REA hat schon zwei ungarische Angaben. Die

erste wurde von KUBIČKA (1969), die zweite jetzt publiziert. Der Pilz hat eine Kutikula aus rundlichen Zellen bestehend.

IRODALOM - LITERATUR

BON, M. - CHEVASSUT, G. (1973): Agaricales de la region "Languedoc-Cevennes" 2. - Documents mycologiques, 3, 11: 1-29.

BRESADOLA, J. (1928): Iconographia Mycologica. III. - Mediolani, Tab. 101-150.

BRESADOLA, J. (1931): Iconographia Mycologica. XVII. - Mediolani, Tab. 801-850.

CETTO, B. (1972): I funghi dal vero. - Trento, pp. 619. 3. ed.

COOKE, M. C. (1881-1891): Illustrations of British Fungi. - London.

COOKE, M. C. (1883): Handbook of British Fungi. - London, pp. 398. 2. ed.

DENNIS, R. W. G. - ORTON, P. D. - HORA, F. B. (1960): New check list of British Agarics and Boleti. I-II. - Suppl. Trans. Brit. Myc. Soc., Cambridge, pp. 225.

ELIADE, E. (1964-1965): Conspectul macromicetelor din România. - Acta Bot. Horti Bucurestiensis, 185-324.

FRIES, E. (1874): Hymenomycetes Europaei. - Upsala, pp. 755.

HESLER, L. R. - SMITH, A. H. (1965): North American species of Crepidotus. - New York-London, pp. 168.

IMAZEKI, R. - HONGO, T. (1962): Coloured illustrations of fungi of Japan. - Osaka, pp. 181.

KONRAD, P. - MAUBLANC, A. (1924-1933): Icones selectae fungorum. III. - Paris, Pl. 200-299.

KONRAD, P. - MAUBLANC, A. (1948): Les Agaricales. - Encyclopédie Mycologique XIV., Paris, pp. 469.

KUBIČKA, J. (1969): Pluteus luteovirens Rea - Česká Mykologia, 23: 110-114.

KÜHNER, R. (1935): Le genre Galera (Fries) Quélet. - Encyclopédie Mycologique VII., Paris, pp. 240.

KÜHNER, R. - ROMAGNESI, H. (1953): Flore analytique des champignons supérieurs. - Paris, pp. 557.

LANGE, J. E. (1935): Flora Agaricina Danica I. - Copenhagen, pp. 90., Tab. 1-40.

LANGE, J. E. (1936): Flora Agaricina Danica II. - Copenhagen, pp. 105., Tab. 41-80.

LANGE, J. E. (1939): Flora Agaricina Danica IV. - Copenhagen, pp. 119., Tab. 121-160.

LAZEBNIČEK, J. (1970): Trepkovitka šafránová - Crepidotus crocophyllus (Berk.) Sacc., nový druh evropské mykoflóry. - Česká Mykologie, 24: 78-85.

MICHAEL, E. - HENNIG, B. (1964): Handbuch für Pilzfreunde III. - Jena, pp. 286.

MICHAEL, E. - HENNIG, B. (1967): Handbuch für Pilzfreunde IV. - Jena, pp. 326.

MOSER, M. (1967): Die Röhrlinge und Blätterpilze (Agaricales). - in GAMS, H.: Kleine Kryptogamenflora II b/2., Stuttgart, pp. 443. 3. Aufl.
MOESZ, G. (1942): Budapest és környékének gombái. - Bot. Közl., 39. 6: 281-600.
NUESCH, E. (1923): Die Ritterlinge. - Heilbronn, pp. 188.
ORTON, P. D. (1960): New check list of British Agarics and Boleti. III. - Trans. Brit. Mycol. Soc., Cambridge, 43: 159-439.
PILÁT, A. (1948): Evropské druhy trepkovitek Crepidotus Fr. - Atlas hub evropských, díl VI. Praha, pp. 78.
PILÁT, A. (1951): Klíč (Agaricales). - Praha, pp. 719.
PILÁT, A. (1968): Calocybe constricta (Fr.) Sing. und Calocybe leucocephala (Fr.) Sing. - Schw. Zeitschrift f. Pilzkunde, 46. 4: 50-55.
RAUTAVAARA, T. (1947): Suomen sienisato. - Porvoo-Helsinki, pp. 534.
REA, C. (1922): British Basidiomycetaceae. Cambridge. - in Bibliotheca Mycologica 15, Lehre, 1968, pp. 799.
RICKEN, A. (1910-1915): Die Blätterpilze. - Leipzig, pp. 480, Taf. 1-112.
ROMAGNESI, H. (1961): Nouvel atlas des champignons III. - Bordás, pp. 29, Tab. 1-18, Pl. 155-236.
SILAGHI, G. - LUPOI, A. (1962): Contribuţii la cunoasterea Tricholomaceelor din R. P. R. - Contribuţii Botanice Cluj, p. 107-111.
SINGER, R. (1962): The Agaricales in modern taxonomy. - Weinheim, pp. 915.
SINGER, R. - DIGILIO, A. P. L. (1951-1952): Prodromo de la flora Agaricina Argentina. - Lilloa, 25:5-461.
VASZIL'EVA, L. N. (1973): Agarikovüe sljapocsnüe gribü (por. Agaricales) Primorszkogo kraja. - Leningrád, pp. 331.
WAKEFIELD, F. M. - DENNIS, R. W. G. (1950): Common British Fungi. - London, pp. 290.
ZEROVA, M. JA. (1974): Atlasz gribov Ukrainü. - Kiev, pp. 252.

Érkezett: 1974. XII. 16.

BABOSNÉ GRESKOVITS MARGIT
Természettudományi Múzeum
Növénytára
H-1146 Budapest
Vajdahunyadvár